

opusdei.org

Darovat víc, aniž bychom byli hrdiny

Být svatý znamená „vydat ze sebe to nejlepší“ a zároveň si uvědomovat, že nakonec „je to vždy Bůh, kdo to všechno dělá“. Text o svatosti, kterou po nás žádá Pán.

15.02.2019

Svatý Lukáš vypráví ve svém evangeliu příběh o zázračném rybolovu, který nám může pomoci objevit, co Pán od každého z nás žádá; jeho prosbu lze shrnout do

náročného a často nejasného slova *svatost*.

Podívejme se pozorně na Ježíšův život: V době, kdy se odehrává scéna s rybolovem, je Ježíš slavným a vyhledávaným Mistrem, kterého následuje mnoho lidí. Ježíš spatří na břehu Genezaretského jezera dvě lodě. „Rybáři z nich vystoupili a prali sítě. Vstoupil na jednu z těch lodí, která patřila Šimonovi, a požádal ho, aby trochu odrazil od břehu. Posadil se a z lodi učil zástupy. Když přestal mluvit, řekl Šimonovi: ‚Zajeď na hlubinu a spusťte sítě k lovení! Šimon mu odpověděl: ‚Mistře, celou noc jsme se lopotili, a nic jsme nechytily. Ale na tvé slovo spustím sítě‘“ (Lk 5,2–5).

Jak víme, příběh pokračuje bohatým rybolovem, je však důležité, abychom si všimli toho, že Ježíš vstupuje k rybářům do lodi, že je volá, ptá se jich a povzbuzuje je, aby

udělali ještě něco většího, než co až dosud udělali. Když se nad tím zamyslíme hlouběji, může nás napadnout: „Ano, měl bych dělat víc, ale už tak mi dá dost práce, abych se postaral sám o sebe...“ Tato reakce je normální, nicméně nesprávná. Pán nám neříká: „Neudělal jsi ani polovic z toho, co jsi měl udělat. Teď musíš dělat víc...“ Ježíš vstupuje do naší lodi, protože chce vědět, jaké to v ní je: a právě to je povolání. Je to výzva vydat ze sebe to nejlepší. Ve zmíněné scéně zaznívá výzva překvapivě ve chvíli, kdy rybáři po celonoční neúspěšné práci perou sítě. Pán je volá přesně ve chvíli, kdy za sebou mají neúspěch.

Kardinál Ratzinger v článku uveřejněném 6. října 2002, v den svatořečení Josemaríi Escrivy, v deníku *L'Osservatore Romano* uvedl, že lidé mají nesprávnou představu o tom, co je to svatost: „Jelikož víme, že se v procesech svatořečení pátrá po

heroických ctnostech, téměř nevyhnutelně si o svatosti vytváříme mylnou představu: ‚To není pro mne,‘ napadá nás, ‚já hrdinských ctností dosáhnout nedokážu; to je příliš vysoký ideál‘. Svatost by tak ale byla vyhrazena jen pro některé *výjimečné* lidi, ne pro obyčejné smrtelníky, jako jsme my. Taková představa o svatosti není správná a právě Josemaría Escrivá – a tento bod považuji za klíčový – tuto nesprávnou představu opravil.“

Drilem ke svatosti

Víme však, že svatý Josemaría na normální a obyčejnou svatost nemá monopol: svědectví o dosažitelné svatosti – „svatosti odvedle“, jak ji nazval papež František v encyklice *Gaudete et exsultate*, existuje mnoho. Existuje však také jedno velmi nebezpečné pojetí svatosti, a to svatosti pojímané jako snaha dosáhnout drilem dokonalosti ve

všem, co děláme. Takto však svatí ani apoštolové svatost neprožívali.

Nebyli povoláni proto, že by byli dobří nebo proto, že by ze sebe v tu chvíli vydali to nejlepší. Svatý není ten, kdo dělá všechno dobře, ale ten, kdo svolí, aby Boží vůle působila v jeho životě. Proč? Protože Bohu důvěřuje.

Tento omyl je proto třeba napravit již na úrovni terminologické, protože řeč je o svatosti běžného života, o posvěcování práce, o povolání ke svatosti, která je určená všem... *Slova jsou důležitá*, a když jim není rozumět, vznikají problémy. Není až tak samozřejmé, že výrazy jako blahoslavený, mírný, svatost, hřích, smíření, eucharistie... chápeme správně. Kupř. *posvěcování* může být mylně chápáno jako jakýsi druh etické či dokonce estetické dokonalosti člověka, který nikdy nechybuje („Už to umím, a proto chyby nedělám.“).

Pán nevstupuje do naší lodi proto, že náš noční rybolov dopadl vítězoslavně. Vlastně do ní někdy vstupuje právě ve chvíli neúspěchu: „Celou noc jsme se lopotili, a nic jsme nechytli. Ale na tvé slovo spustím sítě“ (Lk 5,5). Jako správný rybář Petr věděl, že se má lovit v noci, ale přesto proti všem svým zkušenostem znovu rozhodil sítě. Důvěřoval více Bohu než vlastním zkušenostem. A díky jeho velkému aktu důvěry „zahrnuli veliké množství ryb, že se jim sítě téměř trhaly. Dali znamení společníkům v druhé lodi, aby jim přišli na pomoc, a ti přijeli. Naplnili obě lodě, až se potápěly“ (Lk 5,6–7).

Důvěřuje-li člověk v Boha, stanou se věci, které nečekal. Posvěcovat práci a posvěcovat sebe v běžném životě neznamená, že nás Bůh odmění proto, že děláme všechno dobře a nikdy se nemýlíme. Možná si nic takového nemyslíme, ale když uděláme něco špatně, v hloubi duše

nás často z pýchy, ze závisti nebo žárlivosti napadne: „Pán mě potrestá, protože jsem to udělal špatně.“

Takové pojetí svatosti není ani evangelijní, ani křesťanské. Podobně posvěcovat rodinný život neznamena, že bude v domě neustále vládnout řád. Rodiče malých nebo dospívajících dětí mohou být v pokušení myslet si: „Kdybych posvěcoval svůj život, mé děti by byly vždycky hezky učesané, měly by čisté ruce a bílé zuby jako z reklamy na zubní pastu...“ Jenže posvěcování není o vnější dokonalosti běžného každodenního, společenského a rodinného života. Jde spíš o snahu brát s úsměvem i takové chvíle, kdy se zdá, že se na nás nepořádek přímo valí ze všech stran, kdy se nic nevydařilo, a ve všem vládne chaos a evidentní nedokonalost.

Svatí, lidé jako my

Papež František v encyklice *Gaudete et exsultate* připomíná, že „ke svatosti není třeba být biskupem, knězem, řeholnicí či řeholníkem“ (*Gaudete et exsultate*, č. 14). Svatost není vyhrazena jen pro *výjimečné* lidi. „Častokrát jsme pokoušeni myslet si, že svatost je vyhrazena těm, kdo mají možnost zachovávat odstup od běžného zaměstnání, aby se věnovali modlitbě,“ říká papež. Svatost bez modlitby pochopitelně neexistuje, ale hrozí nám nebezpečí myslet si (možná po přečtení životopisu nějakého světce), že svatí jsou lidé, kteří zakoušeli častá „mystická vytržení“...

Svatí přitom byli lidé jako my. Neutíkali před běžnými činnostmi, nestali se svatými proto, že prchli před tlakem celé té řady starostí a povinností, které musíme řešit. Právě naopak. Díky nim objevili Boží milosrdenství.

Svatost tedy znamená snažit se stát nohama pevně na zemi, mít druhé lidi rád, považovat je i události za dar, a vnímat ve svém životě Boží přítomnost. Svatosti nedosáhneme *vzdor* realitě, jež nás obklopuje, ale právě *skrze* ni, tj. především *skrze* rodinu a práci. Mohou samozřejmě nastat výjimečné situace, ale přednost má ta situace, v níž se právě nacházíme.

Každý ať pere své vlastní síť

Svatost také znamená vyprat síť, i když se zdá, že je to zbytečné, protože rybolov za nic nestál. Apoštolům sloužily sítě jako pracovní nástroj; nám jako pracovní nástroj slouží to, co běžně používáme. Vyprat síť znamená udržovat je v pořádku, tj. snažit se v rozumné míře o preciznost a uprostřed normálního života pěstovat radostný postoj a snažit se brát s úsměvem i ty situace, kdy se nám zdá, že se nic nedaří.

Svatost neznamená, že se všechno daří a já se dokážu usmívat;
znamená, že se budu trpělivě snažit dál, i když jsem za celou noc nic nechytíl, přestože jsem se snažil.

Bojovat o svatost také znamená, že si máme z lodí vzájemně pomáhat. V okamžiku, kdy se objeví bohatý úlovek, si možná uvědomíme, že vyprání sítí bylo nejspíš rozhodující pro to, aby se neroztrhly. Sítě vydržely, protože jsme tuto maličkost nezanedbali. A pak přijde na řadu pomoc z druhé lodi. Bojovat o svatost znamená snažit se druhému pomoci, když to potřebuje, a ne si myslet: „Musí si poradit sám. On má svou loď a já taky svou.“

Prát sítě a plout směrem k druhé lodi znamená pěstovat vztahové ctnosti a vlastnosti, které pomáhají vycházet dobře s druhými lidmi. Neexistuje totiž svatost uzavřená do věže ze slonoviny – místa, kde vládne

preciznost, a neexistují žádné komplikace. K dobrému soužití s lidmi přispějeme tím, že budeme mluvit pozitivně a budeme si u nich všímat toho dobrého. Mluvit o ostatních dobře a vážit si jich pomáhá vytvářet onu dobrou atmosféru, ke které nabádá svatý Pavel: „V uctivosti předcházejte jeden druhého“ (Řím 12,10). Znamená to, že láska má být znát. Není možné mít někoho rád, a přitom mu svou lásku slovem ani skutkem neprojevit.

Poselství, které Pán svěřil svatému Josemaríovi, obsahuje ještě jeden důležitý aspekt. Svatost v běžném životě se netýká jen individuálního života jedné osoby, je něčím víc. Specifické volání je osobním povoláním, určitým druhem „křestního zapálení“, které nám pomáhá objevit, že obyčejný život je pro nás povoláním a zároveň posláním. Měli bychom se cítit

posláni vnášet světlo a lásku tam, kde žijeme. Nejde o vyvolení na základě nějaké domnělé nadřazenosti, ale o poslání, k němuž nás Pán ve své překvapivé představitivosti a dobrotě volí a vysílá skrze křest.

Odvážit se dát víc, aniž bychom byli hrdiny

Když si Šimon Petr uvědomí, co se stalo – že k němu po jeho neúspěchu vstoupil do lodi Ježíš a že jeho rybolov se pak zázračným a neočekávaným způsobem proměnil v úspěch –, vrhne se Ježíšovi k nohám a říká: „Pane, odejdi ode mě: jsem člověk hříšný!“ (Lk 5,8) Petr má strach. Když si člověk uvědomí, že ho Bůh volá, pociťuje obvykle strach. Kdyby setkání s Bohem bylo jen nějakou neosobní záležitostí minulosti, předmětem studia o jiné době a jiných lidech, pak by člověk strach neměl. Takto se bojí, že se

může změnit celý jeho život. Má strach, protože cítí, že je volán, aby se osobně zapojil, aby se tady a teď pokusil vydat ze sebe to nejlepší.

Vzpomínám si, že při jednom setkání mladých s papežem Janem Pavlem II. zazněla píseň „Je možné dát víc“, která vyhrála Festival italské písně v Sanremu. Papež řekl, že název této písně má velmi hluboký smysl, a dodal: „Můžete se odvážit dát víc, aniž byste byli hrdiny. Někteří si myslí, že na to, aby se člověk k něčemu odvážil, musí prokázat nějakou hrdinskou ctnost. Ale ne všechno je hrdinské, důležitá je odvaha. Vždy se můžeme odvážit dát víc, aniž bychom byli hrdiny“ (Jan Pavel II., Setkání s mladými lidmi, UNIV, 19. dubna 1987). Je možné dát víc, aniž bychom se tím odlišovali od představy, kterou o nás má Pán. „Ty chceš, Pane, abych byl tím, kým jsem, ale v té nejlepší verzi.“ Je to podobné, jako když nás někdo fotí. Usmíváme

se přitom, ale náš úsměv není falešný. Když se usmíváme, dáváme ze sebe to nejlepší, co v nás je. To, co je falešné, je úšklebek. Úsměv je vždy pravdivý, i když stojí úsilí, a Pán nás prosí o usměvavou svatost. Když se to tak vezme, představuje si nás každý, kdo nás má rád, jako člověka, který se usmívá, protože taková je naše pravá tvář.

Kardinál Luciani několik týdnů před tím, než se stal papežem Janem Pavlem I. napsal, že Josemaría Escrivá de Balaguer (který tehdy nebyl ještě ani blahořečený) učil proměňovat práci v *každodenní úsměv*. Svatost často znamená brát svoje chyby, chyby partnera, kolegů, přátel... a vlastně celý svět s úsměvem, protože víme, že Bůh se na nás dívá s láskou. Jak řekl Jan Pavel II., nemusíme být hrdinové na to, abychom dali víc.

Ježíš našemu a Petrovu strachu velmi dobře rozumí a říká: „Neboj se.“ V Lukášově evangeliu si můžeme přečíst hezký popis apoštolova duševního rozpoložení: „Zmocnil se ho úžas – a také všech jeho společníků – nad tím lovem ryb, které chytili“ (Lk 5,9). Také Jakuba a Jana, Zebedeových synů a Šimonových společníků se zmocnil úžas. Budiž nám proto útěchou, že i tito tři apoštolové, kteří byli Kristu nejbliž, pocítili strach, když byli povoláni. „Byli naplněni strachem“ a možná si mysleli: „To ne, já nejsem prorok, nejsem svatý.“ Ježíš říká Šimonovi: „Neboj se! Od nynějška budeš lovit lidi“ (Lk 5,10). Nejenže od nynějška dostaneš novou práci, ale touto svou prací, svým životem a svou přítomností budeš druhým pomáhat. Ono „od nynějška“ však musíme chápat správně, protože to neznamena *jednou provždy*, ale spíše že nám Pán pokaždé, když budeme

mít strach, řekne: „Neboj se, od nyníška... začni znova.“

Liturgický svátek svatého Josemaríi připadá na 26. červen. Koncem března 1975, pár týdnů před svou smrtí, oslavil svatý Josemaría 50 let svého kněžského svěcení. Mimoděk se přitom zamyslel nad svým životem a jen tak bez přípravy řekl: „Chtěl jsem udělat jakýsi úhrn těch padesáti uplynulých let a dokonale mě to rozesmálo. Smál jsem se sám sobě a také jsem cítil hlubokou vděčnost vůči Našemu Pánu, protože je to On, kdo to všechno udělal.“

Toto je svatost, k níž jsme voláni. Ne svatost těch, kteří říkají „Od nyníška budou moje práce, mé vztahy, mé děti takové, jak já určím“, ale svatost těch, kteří vědí, že nakonec je to vždy Bůh, kdo to všechno dělá. Až budeme uvažovat o povolání apoštolů, nezapomeňme na to, že Petr, Jakub a Jan se poté dopustili ještě mnoha

chyb, ale Ježíš je přesto nepřestal volat. Volání ke svatosti nezaznělo jen jednou a provždy, opakuje se každý den a denně se obnovuje. Mimo Pannu Marii neexistuje svatý, který by zde na zemi neměl zkušenost s hříchem. Pán však kvůli tomu své děti neopustí a neodejde od nich, když se zmýlí. Každý den vstupuje do naší lodě. Na nás je, abychom ho přijali a důvěřovali příslibu plodného a krásného života.

Stojí za to snažit se každý den odpovídat jako Panna Maria: „Ať se mi stane podle tvého slova“ (Lk 1,38).

Carlo De Marchi
